

Dokumentasjon på ville veier?

Anja J Vestvold
Norsk Arkivråd Høstseminar
28 oktober 2010

We put you first.
And keep you ahead.

To minutter om FMC Kongsberg Subsea

FMC Technologies er verdens største leverandør av systemer og utstyr til olje- og gassproduksjon på havbunnen. Vi utfordrer grensene for hva som er mulig. Hver dag.

FMC Technologies

2

We put you first.
And keep you ahead.

Over 2000 ansatte i Norge.

Markedsledere på subseautstyr.

Finnes det informasjon på nettet som bør arkiveres?

FMC Technologies

3

We put you first.
And keep you ahead.

Nettet er tatt i bruk av det offentlige til å publisere informasjon og **kommunisere** med borgerne.

Hvordan kan fangsten av dokumenter som skal til arkivet i henhold til lover og forskrifter sikres? Nettet og måten teknologien utnyttes gir problemstillinger i forhold til hva som bør arkiveres i følge det samme regelverket.

Mange av spørsmåla har enkle svar og er dekket i klassisk arkivteori, gjeldende lover, forskrifter, sedvane og praksis. Likevel finnes det informasjon som kan være arkivverdig men som ikke er like enkle å besvare på det grunnlaget. Måten vi tenker rundt arkiveksemplarer og originaler, arkivering, transaksjoner, kontekstinformasjon og hva et arkiv til sist skal dokumentere blir utfordret .

Jeg skal forsøke å dele med dere noen av de problemstillinger jeg synes er interessante i denne sammenhengen, men byr ikke på fasit.

Arkivdokumenter på nett

RAHVA FINANSDEPARTAMENTIN ENNEN JA BUDJETTIN 2008
RAPPORTI ERA ENNENKÄÄLLEKÄSITTÄMÄ

- Rapporter
- Stortingsproposisjoner
- Meldinger til storting
- Pressemeldinger

Artikler

FMC Technologies

We put you first.
And keep you ahead.

Det finnes informasjon som utvilsomt både bør og skal arkiveres og bevares i henhold til gjeldende regler.

Det virker uproblematisk å fastslå at dokumenter som er gjenstand for saksbehandling eller har verdi som dokumentasjon skal arkiveres uansett informasjonsbæreren eller mediet de er gjort tilgjengelige i. Det sentrale spørsmålet blir da hva som faktisk skal fanges.

Vanligvis: dokumentet med tilhørende metainformasjon som dokumenterer publiseringen på nett skaper: det som til sammen skaper en record.

Publikasjoner, trykksaker, rundskriv pressemeldinger og artikler på nett kan sidestilles med publikasjoner på papir som allerede er pålagt arkiveringsplikt i arkivforskriftens § 3-19.

At det skjer en kontinuerlig fangst av denne type dokumenter i øyeblikket de publiseres sammen med transaksjonsdataene for dette er avhengig av gode rutiner i arkivet og saksbehandlingen og en utnyttelse av teknologien som forenkler jobben.

Informasjonsforvalterne må være våkne og proaktive!

Hva med kommunikasjon med borgerne på nett?

For meg er det opplagt at i det forvaltningen tar i bruk kommunikasjon med borgerne på nett følger det at en vurdering av saksbehandling av disse må vurderes ut fra innholdet og ikke unntas dette med utgangspunkt i kommunikasjonskanal.

Hvordan kommunikasjonen som følger av saksbehandlingen utføres vurderes av hvert organ med de hensyn som er nødvendige og i henhold til aktuelt regelverk.

Kommunikasjon via blogg

Veileder i sosiale medier

Sosiale medier er i ferd med å bestå vår offentlige tilværelse. Veien fra sosial samleplass til profesjonell arena er kort og såjært for mange, og mange offentlige virksomheter har behov for kunnskap om hvordan de skal forholde seg til denne nye kommunikasjons- og samarbeidsarenaen.

For å møte dette kunnskapsbehovet har Difi utviklet en veileder for offentlige virksomheter som vurderer å ta i bruk sosiale medier.

Kommentarer du sender inn, blir hverken journalført eller arkivert.

FMC Technologies

5

We put you first.
And keep you ahead.

Eksempel: DIFI

Jeg understreker at jeg ikke på noen måte kjenner bakgrunnen eller hvordan dette er håndtert i DIFI og ønsker ikke henge dem ut men kun vil illustrere et eksempel. I denne sammenhengen undrer jeg meg over hvordan min eventuelle kommunikasjon med offentlige etater håndteres.

Difi utarbeider en veileder i bruk av sosiale medier. Som en del av dette arbeidet ble et utkast publisert på nettet og der "alle" ble invitert til å kommentere, det var kommentarfelt både på hvert kapittel og på veilederen som helhet, det lignet veldig på en blogg. I innledningen var det tatt med regler for hvordan man bør gå frem ved kommentering i blogg, som etikette og i tillegg stod det: Kommentarer du sender inn, blir hverken journalført eller arkivert.

Dette fikk meg til å stusse: er det motsatt av hvordan jeg er trent til å vurdere om dokumenter skal arkiveres: informasjonsbæreren (her representert ved www) blir vurdert før innholdet? Hva skjedde hvis det kom et brev (på papir) med kommentarer til den samme veilederen sendt til Difis postmottak?

På hvilken måte dokumenteres grunnlaget for revideringen og det videre arbeidet og hvordan allmennheten ga innspill om dette ikke journalføres?

Er ikke å vurdere og ta hensyn til innspill fra publikum saksbehandling eller i det minste interessante saksvedlegg?

For meg kan dette se ut som om det er i motstrid med arkivforskriften § 3-19 2)a som sier:

konsept som har noteringar og påteikningar som er nødvendige for å forstå saka og den samanhengen ho står i, skal arkiverast

Vil det ikke på et senere tidspunkt kunne si noe om hvordan DIFI jobbet i samarbeid med borgerne?

Kan denne praksisen overføres også til andre høringer?

Kontekst

Arkiv er

- process-bound information, that is: information generated by coherent work processes and structured and recorded by these work processes in such a way that it can be retrieved from the context of those work processes
- Theo Thomassen i 2001 "A First Introduction to Archival Science"

Kontekstinformasjon - så langt kun enkeltdokumenter. Men et arkiv forutsetter en kontekst, enkeltdokumentene i en sammenheng som gir merverdi, blant annet dokumentasjonsverdi og et mer fullstendig bilde av den konteksten (prosessene, funksjonene) arkivet ble dannet i.

Elektroniske arkiv utfordrer oppfatningen av et arkiv som en samling av unike dokumenter. For hva er originalen av et elektronisk dokument? Svaret på dette peker mot kontekstinformasjonen om danningen av dokumentet. Moderne teoretikere som Eric Ketelar og Theo Thomassen understreker begge den arkivskapende sammenheng. At prosessene som skaper og strukturerer arkivene gir originalitet til dokumentet og er en viktig del av en record. Denne sammenhengen må dokumenteres for å skape et arkive.

Formulert av Eric Ketelar (1999) (min oversetting)

Det unike ved et arkivdokument er ikke gitt av hvordan dokumentet fremstår eller informasjonsinnholdet. Arkivet er et avtrykk av en bestemt aktivitet eller transaksjon. Det er ikke arkivdokumentet i seg selv som er unik men prosessen som skapte det. Sammenhengene mellom aktiviteten og arkivdokumentet utgjør det unike. I tillegg får vi en dobbel kontekst: selve transaksjonen, men også sammenhengene mellom alle arkivdokumentene som er et resultat av transaksjonen.

Theo Thomassen (2001) der han definerer arkiv som (min oversettelse)

Prosess -bundet informasjon: informasjon generert i sammenhengende prosesser og strukturert og fanget av disse prosessene på en slik måte at de kan gjenfinnes fra konteksten av disse arbeidsprosessene.

Disse sammenhengene, prosess informasjonen, kan være utfordrende å fange fra nettsidene og inn i arkivet.

Videre vil jeg forsøke å belyse noen punkt: gjengivelse av dokumentet slik det fremstod (autentisk gjengivelse), det som kan sies å være vektning av informasjon som jeg har kalt salgsfremmende tiltak, bearbeiding ved publisering samt samlinger som gjør at dokumenter vises i nye sammenhenger.

Autentisk gjengivelse

Nyhet , 27.10.2010

Finansministerens kommentar til Norges Banks rentebeslutning

Finansministeren.

– Jeg tar Norges Banks beslutning i dag om å holde styringrenten uendret på 2,0 prosent til etterretning. Beslutningen var ventet blant markedsaktørene. Jeg merker meg også at Norges Banks prognose for utviklingen i den framtidige styringrenten er justert noe ned i den nye pengepolitiske rapporten. Norges Bank begrunner nedjusteringen blant annet med utsikter til noe lavere prisvekst framover, og at det antaks at rentene internasjonalt vil bli holdt lave lengre enn tidligere lagt til grunn, sier finansminister Sigbjørn Johnsen.

– Det er stor usikkerhet i internasjonal økonomi. Usikkerheten er blant annet knyttet til ubalanser i handel mellom land. Samtidig står flere land i Europa overfor store utfordringer med hensyn til offentlige budsjetter og gjeld, og har varslet betydelige innstrammingsiltak. Det som skjer ute er viktig for norske eksportbedrifter, sier

– Rentenivået i Norge er svært lavt. Selv om Norges Banks rentebare er noe nedjustert, signaliserer Norges Bank fortsatt en gradvis økning i rentene gjennom de neste årene. Det er viktig at norske husholdninger ikke legger dagens lave rentenivå til grunn når de vurderer lån til kjøp av hus eller bil, sier finansminister Johnsen.

FMC Technologies

7

We put you first.
And keep you ahead.

Autentisk gjengivelse?

Tradisjonelt har det vært et krav til at dokumenter skal bevares i sin opprinnelige form, inkluderer utformingen og det visuelle uttrykket. Dette har vært en av forutsetningene for å si at dokumentet er autentisk. I tilfeller der vi kun fanger en tekststreng med tilhørende metadata mister arkivet denne type autentisitet. Hvis vi gjør det riktig vil arkivet likevel inneholde kjerneinformasjonen samt autentisering i form metadata som lagres sammen med det i form av for eksempel publiseringstidspunkt, urler, skjema og publiseringstid. Denne tilnærming aksepterer at dokumentene ikke visuelt kan gjenkjennes fordi de ikke bevares helt likt sin opprinnelige form, slik det fremstod på en nettside. Spørsmålet for meg blir da om det er viktig å kunne fremstille dokumentet publisert på nettet slik det fremstod, et bilde av siden, og hvem som da har oppgaven å fange og bevare dette?

Salgsfremmende tiltak

REGJERINGEN.NO
Informasjon fra regjeringen og departementene

Søk på hele regjeringen.no

Utvalgt s. 2 3 4 Lytt til teksten

budsjettet 2011

minister Sigbjørn Johnsen la frem ingen Stoltenberg II sitt forslag til budsjett for 2011 tirsdag 5. oktober kl. 10.00

sseskonferansen på Nett-TV.

minister Sigbjørn Johnsen inviterte til ste om budsjettet. Se svarene her.

er mer informasjon om budsjettet på departementets budsjettportal

- For å sikre barnehager av høy kvalitet og ivareta barns behov for omsorg, lek og læring er det nødvendig med tilstrekkelig antall pedagoger. Vi har et nødverk som skal sikre dette. Nå presiserer vi hvordan reglene skal forstås og praktiseres, sier kunnskapsminister Kristin Halvorsen.

Flere pedagoger i barnehagene

(Kunnskapsdepartementet, 26.10.2010)

FMC Technologies

We put you first.
And keep you ahead.

Salgsfremmende tiltak

Med www har det også vokst frem nye fag, et av dem er webdesign, i det har kommunikasjon og PR fått stor betydning for hvordan og hva som publiseres og oppdateres. Når man designer en webside er det vanlig å ha en strategi for hvilken informasjon man ønsker skal være lettest å finne for å styre vår oppmerksomhet mot bestemte deler. Kommunikasjonen tilpasses målgruppene og bilder, farger, plassering og teksttype er ikke tilfeldig. Uten faktisk å ha undersøkt dette tør jeg anta at dette også gjelder for nettsidene og kommunikasjonen på offentlige organers nettsider.

Når et dokument (mer presist hyperlenken) publiseres på forsiden med overskrift i fete, røde typer og en ingress gir dette mer oppmerksomhet og sannsynligvis høyere klikk enn dokumenter som ligger dypere ned i strukturen uten å bli løftet frem for eksempel ved publisering eller økt aktualitet. Informasjon om hvor et dokument blir fremhevet er en prosessinformasjon og begrunnelsen for hvorfor dette ble gjort for akkurat det dokumentet er ikke uvesentlig. Hvis men tenker seg at arkivet skal gi et helt bilde av organets virksomhet lurer jeg på om ikke også den dokumentasjonen som ligger i dette bør fremgå? Og hvem er det da som har ansvaret for å arkivere denne kontekstinformasjonen, i tillegg til den om at dokumentet er publisert f eks på Kunnskapsdepartementets egen side.

Bearbeidet gjengivelse

The screenshot shows the website for the Norwegian Finance Department (Finansdepartementet) regarding the 2011 State Budget (Statsbudsjettet 2011). The page features a navigation menu on the left with a search bar, a main content area with a photo of a man and text about the budget, and a right sidebar with a search bar and a list of links. The search bar in the sidebar contains the text "Statsbudsjettet fra A til Å".

Bearbeidet gjengivelse

Et annet spørsmål er der hvor informasjonen bearbeides for å utnytte teknologiens muligheter. Et eksempel på dette er Statsbudsjettet med tilhørende A-Å liste. Denne listen er ikke en innholdsfortegnelse men resultat av en utvelgelse, en prosess, som er foretatt i departementet der en har besluttet hva som skal fremheves fra hele dokumentet ved å komme i denne listen. Kan det tenkes at liste med sine bokmerker inn i selve dokumentet dokumenterer en utøvelse av forvaltning som ettertiden kan være interessert i å få innsyn i?

•I tillegg har vi all informasjonen som produseres men som organet av ulike grunner beslutter å ikke publisere. Hvis vi leker litt med tanken på hvordan man kreativt kan utnytte dette kan man jo tenke seg at en offentlig etat kunne la være å publisere eller kun legge ut på underliggende sider informasjon om en ny rettighet man vet vil kreere store kostnader. I et slikt tilfelle kunne konteksten som finnes på nettsiden være informasjon om borgernes dårlige tilgang/ lite tilgjengelig informasjon. Fremtidige forskere kan se på sammenhenger mellom bruk av www som informasjonskanal og om det førte til endringer i utnyttelsen av tjenestene. Klare kriterier for hvorfor noe publiseres og annet ikke kan dekke noe av behovet for å dokumentere dette. Altså kan man svare at publiseringen er gjort i henhold til policy. Uansett er både tilrettelegging for nett, linking, forsidepublisering og dets like uttrykk for en utvelgelse og vektning av viktighet.

Om ikke annet understreker kanskje dette at ideen om arkivet som det nøytrale og upartiske bildet av samfunnet er feil?

Regjeringen.no inneholder en mengde dokumenter og linker til dokumenter på departementsidene.

Regjeringen.no har gått fra å være en samling trykte dokumenter i elektronisk form til å bli et nettsted der bearbejdet publisering og kommunikasjon med borgerne har gjort at dette er stedet der Regjeringens politikk og retning presenteres og kommuniseres. Nettsiden brukes til å vise hva som er den overordnede retningen for regjeringen og her er det er kollegiet som trer fram. Fra å være en sum av det enkelte departements sider har bearbejdningen og bruken av pekere g synliggjøring gjort sidene til noe mer enn bare en portal foran hvert enkelt departements nettsider. Konteksten gir informasjonen utover det som gis der dokumentene og informasjonen fremstår separat.

Det kan derfor stilles spørsmål om regjeringen.no inneholder saksbehandling og eller dokumentasjon i vid forstand, og om den derfor faller inn under arkivforskriftens bestemmelser i § 2-4, bokstav b: *I aktivt arkiv inngår møtebøker, fagsystem, databasar og andre arkivseriar og dokument som blir mottekne eller skapte i tilknytning til den verksemda organet driv.* Virksomheten blir da Regjeringen og nettsiden kan kanskje ses på som deres arkiv?

Unike samlinger

Det siste jeg skal nevne er samling av dokumenter fra flere arkivskapere. På Regjeringen.no finnes en unik samling av alle regjeringsdokumenter som proposisjoner, meldinger, NOU-er. Dokumentene finne også i hvert departements arkiv og inngår i den enkelte statsråds dokumenter. Trolig er en stor del av dokumentene som er digitalisert på Regjeringen.no kun å finne i elektronisk form der. Spørsmålet blir om disse dokumentene sammen med den nye konteksten skaper unike arkiv.

Norsk arkivråd 12 mai 1998

NORSK ARKIVRÅD

Postboks 812 Sentrum, 0104 OSLO Telefon 22 55 04 05 (8-16) Teletaks 22 56 07 30

Norsk Arkivråd ble stiftet i 1961, og er landets største arkivfaglige interesseorganisasjon. Den er åpen for alle som arbeider med eller er interessert i arkiv. Organisasjonen har medlemmer fra alle deler av landet og fra bedrifter og organisasjoner fra offentlig og privat sektor.

Medlemsfordeler

- Medlemsbladet [ARKIVRÅD](#)
- En [kursreise](#) i seks moduler
- [Fagseminarer](#)
- [Lokale arkivsteder](#) i regionsavdelingene
- Et faglig forum
- [Stipendier](#)
- [Arkivutdanning](#) i samarbeid med Riksarkivaren

Nyheter

Wayback Machine
<http://www.archive.org/web/web.php>

FMC Technologies We put you first.
And keep you ahead.

11

Way Back Machine – dette var den eldste utgaven av NAs nettside jeg fant.

Til syvende og sist handler vurderingen av hva som fanges, arkiveres og senere bevares om en vektlegging av verdien av forskjellige deler av samfunnets dokumentasjon. Å bevare nettsider har en teknologisk utfordring som mange jobber med å finne løsninger på. Men den har også en side som er en demokratisk utfordring. Mister vi en del av samfunnsminnet ved å ikke arkivere nettsider med all den kontekstinformasjonen de